

Europarlementariër Jan Huitema ontspant tussen de koeien

‘Maaien en schudden het liefst in ‘t weekend’

Boerenzoon Jan Huitema werd in 2014 Europarlementariër voor de VVD. Sindsdien zetelt hij in de Landbouwcommissie. In de Brusselse politiek is hij volledig in zijn element. Maar echt thuis is hij op de boerderij in Makkinga, waar hij in maatschap boert met zijn ouders. „Tussen de koeien kan ik de hectiek van de politiek vergeten.”

Thuis op de boerderij in Makkinga komt Jan Huitema tot rust. „Tussen de koeien kan ik echt ontspannen en de hectiek van de politiek vergeten.“

In het weekend melkt Jan zelf; in de 20-stands binnenmelker is het werk met één man in een uur gedaan.

Al het vee staat in één stal. „Dat werkt makkelijk“, vindt Jan.

„Welkom“, zegt Jan Huitema en hij geeft een stevige handdruk. Zijn handpalm voelt zacht. Zijn die ambtenarenhandjes het gevolg van zijn dagelijkse leven als Brusselse Europarlementariër? „Nee“, lacht de Fries, „komt omdat wij melkershandschoenen gebruiken.“ Dat dat inderdaad scheelt, blijkt even later als zijn vader Wiebe een hand geeft: wederom geen eeltige knuist. Jan Huitema (31) boert samen met zijn moeder Jannie Aalberts (63) en vader Wiebe Huitema (67) in Makkinga, in het zuidwesten van Friesland. Hier streken ze in 2007 neer aan de Kuinderweg. De Huitema's zijn afkomstig uit Offingawier, vlak bij het Sneekermeer. Daar hadden ze een boerderij op een prachtig plekje langs het kanaal, de Houkesloot. Jans jeugd speelde zich zogezegd af in het decor van de jeugdboekenreeks Schippers van de Kameleon; als jochie was hij altijd aan het water te vinden. En op de trekker – dat hij boer wilde worden, zat er al vroeg in. De gemeente Sneek ontwikkelde in 1992 echter plannen om de grond rond de boerderij onder water te zetten. Via het verbreden van de Houkesloot wilde Sneek nog meer ruimte scheppen voor waterrecreatie. „Vanaf dat moment hebben we veertien jaar in onzekerheid geleefd of we op die plek boer konden blijven of dat we moesten verkassen“, vertelt Huitema. „Die ervaring heeft er mede toe geleid dat ik politiek geïnteresseerd raakte.“

Verplaatsen

In 2006 werd duidelijk dat de familie Huitema moest verplaatsen. Ze wilden graag in Friesland blijven, maar oriënteerden zich overal. Uiteindelijk kwam er in Makkinga een ietwat verouderd ruilverkavelingsbedrijf beschikbaar, met 82 hectare grond. De 20-stands binnenmelker van GEA Westfalia kon blijven staan, maar er moest wel een nieuwe stal worden gebouwd. Dat werd een 2+3-rijige stal, waarin al het vee onder één dak staat. Hier begonnen ze in 2007 met zo'n 90 melkkoeien. De stal biedt plaats aan 142 stuks melkvee (inclusief droge koeien) en is inmiddels vol. De stal is praktisch ingericht. Bij binnenkomst staan links de jongste kalveren tot pakweg zes maanden in een halfopen ruimte. Links van de voergang zitten verder de pinken en zo'n 15 droge koeien. De koeien kalven af in twee ruime strohokken die zich direct

achter de kalverruimte bevinden. Vanuit het strohok hebben de kalfkoeien ook toegang tot een stukje van het voerhek en de krachtvoerbox. „Ideaal. Zo valt de meeste mest op de roosters“, legt Jan uit. „Bovendien kunnen ze voor het afkalven al wat krachtvoer opnemen.“

KISS-strategie

De pakweg 120 melkkoeien zitten aan de rechterkant van de voergang, direct achter de melkstal. De meest rechtse kant van de ligboxenstal is dus tevens wachtruimte, daarom hangt er ook een opdrijfhek. Kortom: een simpele, maar doeltreffende stal. Jan: „Wij zijn fan van de KISS-strategie: Keep it Straight and Simple. Dat werkt goed voor ons en het is ook handig als je met personeel werkt.“ Doordeeweeks is Jan vier tot vijf dagen in Brussel actief. Daarom heeft de familie Huitema op werkdagen twee melkers in dienst via AB Oost. De ene melkt altijd 's morgens, de ander 's avonds. Per melkbeurt zijn ze er twee uurtjes, dan zijn ook de boxen weer bijgestrooid. Met één man in de put is het melken in de 20-stands carousel in een dik uurtje klaar, weet Jan. In het weekend melkt hij graag zelf.

Scherp op krachtvoerkosten

De overige werkzaamheden doet pa Huitema doordeeweeks. Zoals het voeren met de blokkendoseerwagen, die gras- en maïskuil voor het voerhek spreidt. Omdat ze verder geen bijproducten voeren, wordt er gestuurd met krachtvoer. Daarbij letten ze scherp op de kosten. Jan vertelt dat ze sinds enige tijd werken met het dynamisch-voerenprogramma van Agrivision. Dat berekent dagelijks de krachtvoergif aan de hand van de melkproductie en de melkprijs. De koeien krijgen Stimulans Rendement-productiebrok (Agrifirm) en eventueel een eiwitkernbrok erbij. „Dat is wel een duur brokje“, zegt hij zuinigjes. 's Zomers, als de koeien voldoende eiwit uit vers gras kunnen halen, komt er meestal maïsmeelbrok bij. Het dynamisch voeren bevalt goed. „Wij zijn altijd scherp op de krachtvoerkosten en zitten niet hoger dan 7 cent per liter melk.“ Behalve naar lage krachtvoerkosten streven ze ook naar hoge gehalten. Het is scherp aan de wind zeilen, maar de koeien van de familie

Huitema geven doorgaans zo'n 8.200 kilo melk met 4,70 procent vet en 3,70 procent eiwit. In de winter verbruiken ze zo'n 25 kilo voer per 100 kilo melk. In de weideperiode kan dat zomaar zakken naar 18 kilo, aldus Jan.

Weidegang

De koeien gaan zo lang en zo veel mogelijk naar buiten. Jan: „We halen de FrieslandCampina-norm makkelijk.“ Om groeitrappen te houden passen ze tevens zomerstalvoeding toe. Als het gras ergens te lang wordt, voeren ze het op stal. Ook bij slecht weer, als het te nat is om te weiden, krijgen de koeien vers gras voor het voerhek. „Zo houden we de productie eronder.“ En in de herfst krijgt het jongvee vers gras op stal, zodat die percelen mooi kort de winter in gaan. Het ruilverkavelingsbedrijf van de maatschap Huitema bestaat feitelijk uit één blok van 82 hectare zandgrond, doorneden door de Kuinderweg. „Niet meer dan een veredeld kavelpad“, volgens de melkveehouder. Het aantal hectares past mooi bij het aantal van 135 koeien, vindt Jan. „Qua mestplaatsingsruimte is het precies goed. We kunnen alle mest erop kwijt en we hoeven geen voer aan te kopen.“

'Mooi werk'

Wat ruwvoerwinning betreft doet de maatschap het meeste werk zelf: kunstmest strooien, gras maaien, schudden en wiersen. ▶

De jongste kalveren zitten voor in de stal; zo zie je die aandachtsgroep meteen bij binnenkomst.

Kalkkoeien hebben vanuit het strohok ook toegang tot de krachtvoerbox en tot het voerhek. Zo kunnen ze voor het afkalven alvast wat krachtvoer opnemen.

Kalkkoeien blijven een dag of twee in het strohok lopen. Daar worden ze gemolken met een mini-melkmachientje.

„Mooi werk“, lacht Jan. „Dat plannen we dan ook het liefst in het weekend.“ Ze proberen ook elk jaar een halve hectare hooi te maken. Dat wordt los in de wagenberging opgeslagen. Gras en maïs hakselen doet de loonwerker, evenals het mest uitrijden. De mestopslag van 3.500 kuub is genoeg voor een jaar. Indien nodig kan er nog 500 kuub worden opgeslagen in een put onder de wagenberging, bij wijze van overloop. De Huitema's kuilen het gras van de eerste, tweede en derde snede over elkaar heen. Daarnaast maken ze een grote maïskuil en een kleinere maïskuil voor de zomer. „We werken altijd met twee kuilkleden. Die leggen we vóór het kuilen zowel links als rechts over de rand, een stukje de sleufsilos in“, schetst Jan. „Daar kuilen we dan bovenop. Als de kuil klaar is, trekken we het linker en het rechter kuilkleed strak over elkaar heen, en dan met de greppelfrees zand eroverheen.“

Robuustheid belangrijk

De Friese melkveehouders maken sinds 2013 gebruik van Ovalert-stappentellers en van het stieradviesprogramma SAP van CRV. Insemineren doen Jan en zijn vader zelf. Jan noemt de Ovalert een groot gemak. „De tussenkalftijd was eerst rond de 400 dagen en nu rond de 380.“

In de fokkerij streeft de familie Huitema niet naar de top qua productie, maar wel naar goede gehalten en vruchtbaarheid. „Robuustheid vinden we ook belangrijk; we proberen de koeien zo lang mogelijk op het bedrijf te houden.“ Het vervangingspercentage is nu ongeveer 30; dat mag nog wel iets scherper, vindt Jan. Op basis van het SAP gebruiken ze redelijk veel proefstieren. „Zoals Atlantic. Die hebben we als proefstier ingezet en de dochters bevallen heel goed, dus die gebruiken we nu ook veel.“ Daarnaast lopen er veel Danno-dochters in de stal, evenals dochters van Titanium en Persuader. Voor het onder eind van de veestapel wordt tevens Belgisch Blauw gebruikt.

De voormalige veeteeltstudent is overtuigd voorstander van het gebruik van genomics. „Een belangrijke innovatie. Tijdens mijn studie heb ik ook veel genetica gehad; met sturen op DNA is nog best veel te winnen. Dankzij genomics kun je de variabelen beter uitsluiten, je weet beter welke koeien je moet selecteren. Ik geloof meer in genomics dan in stamboekfokkerij.“

Arbeidsgemak

Zoals gezegd staat al het vee onder één dak. „Dat werkt makkelijk“, vindt Jan. De jongste kalveren zitten meteen voor in de stal, in een

aparte afdeling. Daarnaast bevindt zich het afkalfhok, zodat je die aandachtsgroepen als eerste ziet bij binnenkomst. Na het afkalven blijft de kalkkoe nog een dag of twee in het strohok lopen. Daar kan ze apart worden gemolken met een mini-melkmachientje. De kalveren gaan vanuit het afkalfhok naar hun eerste strohok. Daarvoor heeft de familie Huitema vijf oude schaphokjes in gebruik, overgebleven uit de tijd in Offingawier, toen ze nog schapen hadden. Na zo'n drie dagen gaan de kalveren door naar een groepshok met kalverdrinkautomaat. Als ze een maand of drie, vier oud zijn, schuiven ze door naar een klein roostervloerstalletje met 16 boxen. Vanaf een leeftijd van zes maanden komen ze in de pinkenafdeling in de stal. Uit oogpunt van arbeidsgemak staat er bij de pinken tot een jaar ook een krachtvoerautomaat. Momenteel heeft de familie Huitema iets te weinig plek voor het jongvee – of te veel jongvee; net hoe je het bekijkt. Jan is een koeienliefhebber en de verleiding om dan toch dat ene kalf aan te houden, is soms iets te groot. „We proberen nu wel wat scherper te selecteren. Streven is dat ze allemaal op 24 maanden afkalven.“

Overname

Met de 80 stuks jongvee en 135 koeien zit de stal vol. Er is ruimte om de stal nog met

Bedrijfsgegevens

VVD-Europarlementariër Jan Huitema (1984) zit samen met zijn vader Wiebe (1948) en moeder Jannie (1952) in maatschap. Jan heeft een zus, Annelies. Het bedrijf in Makkinga omvat 135 koeien, 80 stuks jongvee en 82 hectare zandgrond, dat sinds de ruilverkaveling mooi aan één blok ligt. Van de 82 hectare is 1,5 hectare bouwkaavel, bijna 16 hectare maïs en de rest gras.

De familie Huitema streeft naar robuuste, degelijke koeien die tegen lage kosten flink melk produceren met goede gehalten. Ze passen zo veel mogelijk weidengang toe en als het te nat is, voeren ze vers gras op stal. Het rantsoen bestaat uit gras(kuil) en maïs, verder geen bijproducten.

Sturen doen ze daarom met krachtvoer. Ze zijn scherp op de voerkosten: de koeien geven met maximaal 7 cent aan krachtvoer jaarrond zo'n 8.200 kilo melk, met 4,70 procent vet en 3,70 procent eiwit.

Omdat Jan doordeweeks in Brussel actief is, wordt het werk rondgezet met twee melkers via AB Oost; zowel 's morgens als 's avonds komt er iemand voor twee uur. In de 20-stands draaimelkstal van GEA Westfalia is het melken van de 120 melkkoeien in anderhalf uur gepiept; het laatste half uur is voor het boxen schoonmaken. Verder doen ze het landwerk zoveel mogelijk zelf. Alleen voor het mest uitrijden en gras en maïs hakselen komt de

Voeren gebeurt eenvoudig met de blokkendoseerwagen, die gras- en maïskuil voor het voerhek spreidt.

De maatschap Huitema is scherp op de voerkosten: de koeien geven met maximaal 7 cent aan krachtvoer jaarrond zo'n 8.200 kilo melk, met 4,70 procent vet en 3,70 procent eiwit.

vier spantvakken te verlengen. Maar die optie houdt Jan voorlopig nog open. Hoe het bedrijf zich verder zal ontwikkelen, wil hij in overleg doen met de bedrijfsleider die hij wil aantrekken. „Ik ben bezig om het bedrijf over te nemen, zodat het in de familie blijft. Maar dan word ik geen fulltime boer“, licht hij toe. „In het Brusselse voel ik me als een vis in het water, dat blijf ik nog wel een tijdje doen.“ En wat de bedrijfsontwikkeling betreft, zal Huitema niet gauw grote sprongen maken. „Wij houden het graag simpel“, zegt hij. „Niet te veel risico nemen, niet gokken met je bedrijf.“

Brussel

Huitema werkt al sinds 2008 in Brussel, vanaf het moment dat hij zijn studie veeteelt in Wageningen had afgerond. Hij werkte onder meer bij de Brusselse LTO-vertegenwoordiging en was beleidsmedewerker van VVD-Europarlementariër Jan Mulder en van diens Duitse collega Holger Krahrmer. In 2012 besloot hij thuis te komen op het ouderlijk bedrijf, omdat zijn vader wat op leeftijd raakte. „Daarnaast wilde ik graag iets buiten de deur blijven doen“, vertelt hij. Toen bleek dat hij voor de VVD op de lijst kon, zei hij ja. „Ik wil graag opkomen voor het agrarisch belang in de politiek. Het aantal politici met een agrarische achtergrond wordt namelijk

steeds kleiner“, stelt hij. Een andere reden voor Jan Huitema om vanaf 2014 als Europarlementariër aan de slag te gaan, was dat er tot zijn stomme verbazing al tien jaar geen Nederlandse Europarlementariër meer was geweest met volledig stemrecht in de Landbouwcommissie. „Hoe hebben we dat zó kunnen laten versloffen?“ vraagt hij zich vertwijfeld af. „Met het Verdrag van Lissabon in 2009 kreeg de Landbouwcommissie mede-beslissingsrecht over het GLB – daar hadden wij gewoon bij moeten zitten!“ Annie Schrijer-Pierik (CDA) en Bas Belder (SGP) staan genoteerd als plaatsvervangend lid van de Landbouwcommissie. Maar dat betekent dat zij alleen hun stem kunnen laten gelden als er iemand anders uitvalt, legt hij uit. „De Partij voor de Dieren heeft wél vol ingezet op een zetel in de Landbouwcommissie. Die hebben nu Anja Hazekamp als volwaardig lid.“ Zij en Huitema zijn de enige Nederlandse leden van de Landbouwcommissie met volledig stemrecht.

Kosten verlagen

Wat Huitema betreft moet er politiek gezien vooral gewerkt worden aan het verlagen van de kostenkant voor de veehouder. Hij is daarom blij dat staatssecretaris Van Dam niet ingaat op het voorstel om boeren

te verplichten kalveren langer bij de koe te houden. Dat zou immers alleen maar kostenverhogend werken en niet bijdragen aan het dierenwelzijn. „Kijk, aan de opbrengstkant kan de politiek lastig sturen in een vrije markt. Daarom moeten we oppassen met invoeren van kostenverhogende maatregelen in Nederland.“ Ook over de versoepeling van de Europese staatssteunregels voor boeren en tuinders is Huitema kritisch. „De Nederlandse sector heeft volop geïnvesteerd in concurrentiekracht.“ In 2012 bestond het inkomen van de gemiddelde Europese melkveehouder voor 42 procent uit Brussels geld, weet hij. „In Nederland was dat maar 14 procent.“ Sommige lidstaten geven nu staatssteun aan boeren en tuinders, die niet zoals in Nederland hebben ingezet op concurrentiekracht. Dit biedt volgens de VVD'er geen structurele oplossing, maar leidt tot nog grotere verschillen tussen lidstaten. „We moeten wel zorgen voor een level playing field.“ Huitema is volledig in zijn element als Europarlementariër en zit vier à vijf dagen in de week in Brussel. Hij voelt zich er prima thuis. Toch: zijn echte thuis is en blijft de boerderij. „Hier kom ik tot rust. Tussen de koeien kan ik echt ontspannen en de hectiek van de politiek vergeten.“ Zijn sociale leven speelt zich ook niet af in Brussel, maar in Makkinga. „Ik voetbal elke zondag bij SC Makkinga.“ ■

loonwerker. Het bedrijf is overzichtelijk en praktisch ingericht. 'Houd het simpel en makkelijk', is het devies. Ook omdat ze met personeel werken, is dat handig. Jan is bezig met de bedrijfsovername. Hij wil het bedrijf graag in de familie houden. Toch gaat hij voorlopig geen fulltime boer worden; daarvoor vindt hij het werk in Brussel nog te leuk en te belangrijk. Huitema is een van de twee Nederlandse leden van de Brusselse Landbouwcommissie met volledig stemrecht. Het plan is om na de overname een bedrijfsleider te zoeken en in overleg met die persoon het bedrijf in Makkinga verder te ontwikkelen.

